

Деякі аспекти адміністративного провадження, пов'язаного з набуттям статусу біженця в Україні

Р.Ф. Аракелян

студентка магістратури,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Науковий керівник

В.В. Іванюшенко
кандидат юридичних наук, доцент, заступник декана юридичного факультету,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Законодавство у сфері адміністративно-правового регулювання справ, пов'язаних із набуттям статусу біженця в Україні, є нестабільним і розвивається достатньо повільно, тому багато біженців не можуть реалізувати гарантовані права на притулок і захист. Для вирішення цієї проблеми необхідно удосконалити інституційне законодавство.

Законодательство в сфері адміністративно-правового регулювання дел, связанных с приобретением статуса беженца в Украине, является нестабильным и развивается достаточно медленно, в связи с этим большое количество беженцев не могут реализовать гарантированные права на приют и защиту. Для решения этой проблемы необходимо усовершенствовать институционное законодательство.

The legislation in the arena of administrative and legal regulation cases which relate to obtaining a refugee status in Ukraine is unstable and developing so slowly, therefore a lot of refugees don't able to realize the rights of asylum and protect which are being guaranteed. To resolve these problems you need to enhancement legislation base which is governed the refugee status.

Ключові слова: *преференційний режим, імміграція, статус біженця, апатриди, іноземці, особа, яка потребує додаткового захисту, оскарження рішень органів міграційної служби.*

Постановка проблеми

Усвідомлюючи інтенсивність міграційних процесів в Україні, необхідним є створення преференційного режиму для потенційних біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, шляхом внесення відповідних змін і доповнень до актів національного законодавства з метою подальшого вдосконалення інституційного законодавства.

На сьогодні існує практика безпідставної відмови у визнанні іноземця або апатрида біженцем або особою, яка потребує надання притулку, а також, практика, пов'язана зі скасуванням рішення про визнання особи біженцем або особою, що потребує надання притулку. Це зумовлено нівелюванням положень міжнародно-правових стандартів у цій сфері регулювання в актах національного законодавства та наявності значної кількості прогалин у

нормах чинного як міжнародного, так і національного законодавства, що спрямовані на недопущення іноземців та апатридів до системи надання статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, внаслідок чого вони змушені шукати захисту в інших країнах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вказане питання є предметом уваги багатьох відомих учених. Нині зазначені у статті проблеми знайшли своє часткове втілення в роботах В.Б. Авер'янова, М.В. Вітрука, Л.Д. Воеводіна, В.К. Гіжеського, Л.М. Галенської, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, О.Є. Єжової, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, В.І. Кисіля, Л.В. Ковалюка, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, В.О. Котюка, С.Ю. Кашкіна, П.А. Калініченка, С.О. Мосьондза, С.С. Саїва та інших дослідників.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Незважаючи на проаналізовані здобутки в досліджуваній проблематиці та науковій літературі, зокрема, у вітчизняних правників бракує як системних досліджень, так і конкретних пропозицій щодо покращення адміністративного провадження за участю іноземців і біженців в Україні.

Формулювання цілей статті

Метою цієї статті є дослідження та висвітлення сучасних законодавчих нововведень у сфері адміністративного провадження, пов'язаного з набуттям статусу біженця в Україні, та вироблення конкретних законодавчих пропозицій щодо покращення адміністративного провадження в цій категорії справ.

Виклад основного матеріалу дослідження

Україна має достатньо велику кількість законодавчих актів щодо регулювання міграційних відносин, щільне місце серед них займає стаття 26 Конституції України, чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, зокрема, Конвенція про статус біженців 1951 р. та Протокол 1967 р., що доповнює положення Конвенції, Угоди між Урядом України та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців, ратифікована Законом України від 21.10.1999 р., а також Керівництва щодо процедур і критеріїв встановлення статусу біженців, відповідно до Конвенції 1951 р. та Протоколу 1967 р. (Женева, 1992), ухвалені Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців; Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р.; Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р.; Закон України «Про імміграцію» від 07.06.2001 р.; Указ Президента України «Про Концепцію державної міграційної політики» від 30.05.2011 р.; Указ Президента України «Про заходи щодо боротьби з незаконною міграцією» 18.01.2001 р.; постанова Кабінету Міністрів України «Про затверджен-

ня Порядку надання біженцям грошової допомоги та пенсії» від 13.07.2004 р.; постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження зразків документів, необхідних для реєстрації місця проживання в Україні» від 28.06.2004 р.; постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування квоти імміграції, Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень, Порядку оформлення і видачі посвідки» від 26.12.2002 р. та інші нормативні акти.

Україна з 1993 р. розпочала розбудовувати державну систему захисту біженців і надання притулку. За роки незалежності в нашій країні статус біженця одержали близько 5 тис. осіб, а заяв про надання статусу біженця було подано 20 тис. [2].

Практика застосування чинного законодавства з питань правового регулювання відносин за участю іноземців, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, і статистичні дані свідчать про інтенсивність міграційних процесів в Україні. Станом на 01.07.2011 р. кількість біженців в Україні становила 2435 осіб [2]. Кількість біженців походженням із Європи становить 137 осіб із таких країн: Російська Федерація, Боснія і Герцеговина, Югославія, Сербія. Інтенсивність міграційних процесів у нашій країні також зумовлює необхідність удосконалення діючого законодавства в цій сфері, що у свою чергу спричинить лібералізацію візового режиму між Україною та ЄС. Кількість біженців в Україні походженням із Азії становить 2020 осіб із таких країн: Азербайджан, Афганістан, Бангладеш, В'єтнам, Вірменія, Грузія, Індія, Ірак, Іран, Йорданія, Китай, Казахстан, Ліван, Палестина, Сирія, Таджикистан, Гуреччина, Туркменістан, Узбекистан, Шрі-Ланка, Саудівська Аравія. Велика кількість біженців із країн Азії свідчить про дієвість постанов Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо надання допомоги особам, які змушені були залишити місця постійного проживання в Автономній Республіці Абхазія Грузії та прибули в Україну» від 26.06.1996 р.

№ 674 та «Про заходи щодо надання допомоги особам, які змушені були залишити місця постійного проживання в Чеченській Республіці Російської Федерації та прибули в Україну» від 16.02.1995 р. № 119. Кількість біженців в Україні походженням із Африки становить 258 осіб із таких країн: Алжир, Ангола, Буркіна Фасо, Бурунді, Гвінея, Гвінея-Бісау, ДР Конго, Ефіопія, Заїр, Єгипет, Камерун, Конго, Ліберія, Лівія, Мадагаскар, Нігерія, Руанда, Сомалі, Малі, Судан, Сьєра Леоне, Уганда, Мозамбік, Чад [2].

З огляду на вищезазначені дані, що свідчать про інтенсивність міграційних процесів в Україні, необхідним є створення преференційного режиму для потенційних біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, шляхом виявлення суттєвих недоліків і прогалин чинного законодавства, порівняння національного законодавства з міжнародними та Європейськими стандартами з регулювання відносин за участю іноземців, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, з метою подальшого вдосконалення інституційного законодавства.

Відповідно до Інформаційно-аналітичної довідки Державного комітету України у справах національностей та релігії від 25.03.2011 р. «Про практику застосування Закону України «Про біженців» та розбудову національного інституту притулку» на обліку органів внутрішніх справ України у 2010 р. перебувало 535 осіб, зареєстрованих на підставі довідки про подання заяви про набуття статусу біженця, із них 242 особи були зареєстровані як такі, що подали заяву про оскарження рішення органу міграційної служби про відмову в прийомі відповідної заяви [2]. Цей факт свідчить про масове оскарження рішень органів міграційної служби та наявність суттєвих прогалин законодавчого регулювання і практики застосування на той час чинного Закону України «Про біженців» від 21.06.2001 р., що сприяв порушенню прав потенційних біженців. З метою ефективної реалізації положень діючих міжнародно-правових актів і правових актів національного законодавства,

особливо положень нового Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. та прийнятих на його основі підзаконних нормативно-правових актів, автором цієї статті виявлено суттєві недоліки та прогалини чинного законодавства та вказано шляхи їх подолання.

Аналіз положень Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. та наказу Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2011 р. № 649 «Про правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» виявив ряд прогалин і невідповідностей положень законодавчих актів міжнародним стандартам на стадіях провадження процедури визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і на стадії втрати та позбавлення статусу біженця і додаткового захисту, скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, що потребує додаткового захисту. Так, щодо провадження процедури порушення клопотання у вигляді звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, встановлено п'ятиденний строк звернення до уповноваженого органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту [4]. Інший порядок передбачено в разі незаконного перетинання державного кордону, у цьому разі норма містить імперативний обов'язок у вигляді: «повинна без зволікань звернутися до відповідного органу міграційної служби із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» [3]. Не дивлячись на відсутність відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України в разі звернення із відповідною заявою без зволікань, існує ряд вагомих причин,

що можуть затримати подачу заяв, наприклад, нагальна необхідність одержання юридичної консультації. Часові терміни також суперечать статті 8 Директиви Ради ЄС «Про мінімальні стандарти процедур надання та спрощення статусу біженців в Державах-членах» від 2005 року: «Не обмежуючи положення ст. 23 (4) (i), Держави-члени забезпечують, щоб заяви про надання притулку не відхилялися і не виключалися з розгляду лише на тій підставі, що вони не були подані якнайшвидше» [5, с. 47]. Положення частини 1 та 2 статті 5 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» спрямовані на прийняття рішення про відмову в розгляді заяв про надання статусу біженця багатьом особам, які шукають статус біженця в Україні, у зв'язку з пропуском встановленого строку, що може бути спричинений необхідністю одержання консультації правового характеру, пошуком перекладача, хворобою, культурними особливостями. Унаслідок такого законодавчого обмеження, особи, які потребують притулку, імовірно будуть змушені шукати статусу біженця в країнах ЄС. З метою усунення вищезазначеного законодавчого обмеження пропонуємо доповнити статтю 5 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» частиною 8 такого змісту: «Заява особи про визнання її біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, подана з пропущенням строків, визначених частинами 1 та 2 цього Закону не підлягає відхиленню та не виключається з розгляду у зв'язку з пропущенням визначених строків». Таке положення усуває законодавчі перешкоди, що передбачені частинами 1 та 2 статті 5 аналізованого закону для подання заяви до відповідного органу міграційної служби з метою одержання статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту. Вказана пропозиція сприятиме ефективній реалізації прав іноземців та апатридів у ході провадження у справі про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Стадія оформлення документів для ви-

рішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, регламентується статтею 8 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», аналіз положень якої виявляє ряд прогалин і неточностей, що є перешкодою для вирішення питання визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Зокрема, не визначено остаточного терміну дії довідки про звернення за захистом і чітко не вказано, що термін дії документа може бути продовжений, хоча Правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату та позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2011 р. № 649, передбачають продовження строку дії довідки про звернення за захистом в Україну, але обмежують реалізацію цього положення «надходженням відповідного доручення від Державної міграційної служби України». При цьому не передбачено строки надходження цього доручення та відповідальність посадових осіб Державної міграційної служби України в разі ненадходження від них доручення [4]. Невизначеним залишається питання про вилучену довідку про звернення за захистом, якщо суд або адміністративний орган приймає для розгляду апеляційну скаргу до справи, відсутнє положення про видання довідки за таких обставин. Законодавство не відносить до компетенції органу міграційної служби вирішення питання продовження терміну дії документів, допоки очікуються остаточні результати апеляції. Також, відсутня вказівка про те, що довідка про звернення за захистом є підставою для реєстрації за місцем проживання. Визначені прогалини можуть призвести до притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне перебування на території України, застосування штрафів, затримання та видворення до країни,

де цим особам загрожує небезпека, також до того, що заявникам буде відмовлено в реєстрації за місцем проживання.

З огляду на вищезазначене, вважаємо за необхідне доповнити положення ч. 1 статті 8 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» положенням такого змісту: «Довідка про звернення за захистом в Україні є підставою для реєстрації за місцем проживання.», що імперативно визначає обов'язковість державної реєстрації за місцем проживання на підставі зазначеної довідки та перешкоджає прийняттю рішення про відмову в реєстрації за місцем проживання у зв'язку з відсутністю законодавчої вимоги щодо цього. Тому необхідно замінити частину 5 статті 8 положенням такого змісту: «Термін дії довідки про звернення за захистом в Україні є дійсним та не підлягає продовженню строку його дії до прийняття рішення Державною міграційною службою України про визнання або відмову у визнанні особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.». Це положення усуває необхідність детальної регламентації порядку продовження терміну дії довідки про звернення за захистом в Україні, що у свою чергу може призвести до затягування провадження у справі. Таке затягування може бути спричинене необхідністю встановлення строків для прийняття доручення від Державної міграційної служби України та можливого пропущення встановлених строків. На нашу думку, необхідність продовження терміну дії довідки про звернення за захистом в Україні є перешкодою для ефективної реалізації прав потенційних біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, у зв'язку з необхідністю проведення цієї процедури.

Відповідно до аналізованого закону особа має право зберігати свою довідку про звернення за захистом протягом п'яти робочих днів після дня її письмового повідомлення з метою подання апеляційної скарги [3]. Такий законодавчий припис є неоднозначним з огляду на те, що стає незрозумілим, з якого моменту здійснюється відрахування часу: із дати написання лис-

та, його відправлення чи дати, коли лист вручається заявникові. Заявник має п'ять робочих днів на оскарження прийнятого рішення. Цей строк слугуватиме підставою для звернення до суду задля продовження терміну для подачі скарги, оскільки такий термін є занадто коротким і перешкоджає доступові заявників до ефективних засобів правового захисту. Відповідно до європейських стандартів, позивач повинен мати досить часу для вжиття всіх необхідних заходів, включаючи спрямовані на реалізацію права на оскарження рішення, одержати доступ до своєї справи з метою виявлення порушення вимог закону з боку працівників міграційної служби під час провадження у справі та висвітлити ці порушення в апеляційній скарзі; скласти апеляційну скаргу. Короткий проміжок часу, відведений на оскарження, може спричинити декларативне трактування, яке призведе до того, що заявники звертатимуться до судів із проханням про відновлення пропущеного строку, а це, відповідно, спричинить ще більше навантаження на адміністративні суди; через недодержання процесуальної форми, у зв'язку з відсутністю часу на звернення за правовою допомогою велику кількість апеляційних скарг буде відправлено на усунення недоліків; заявники протягом певного проміжку часу не матимуть документів, що призведе до збільшення штрафів, арешту, примусового видворення до країни, де людям може загрозувати небезпека. У цьому випадку йдеться про документ, що видається заявникові під час провадження у справі про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, нею є: довідка про звернення за захистом в Україні, що видається з часу звернення із заявою про визнання особи біженцем. З огляду на цей факт, необхідно внести зміни до частини 1 статті 12 такого змісту: «Рішення органу міграційної служби в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі про відмову в прийнятті заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біжен-

цем або особою, яка потребує додаткового захисту, може бути оскаржене до суду або до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань міграції в межах від п'ятнадцяти до шістдесяти робочих днів із дня вручення листа заявникові про відмову при звичайній процедурі апеляційного оскарження. Законом може бути передбачено прискорену процедуру апеляційного періоду від п'яти до п'ятнадцяти робочих днів. Прискорена процедура апеляційного періоду застосовується виключно за письмовою згодою позивача.». Запропонований термін апеляційного оскарження дасть можливість позивачеві зрозуміти підстави для відмови, шляхом здійснення перекладу рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і змогу ґрунтовно підготуватися до провадження його справи в суді. Такий термін апеляційного оскарження відповідає часовим проміжкам для подання апеляції в країнах Європейського Союзу. При цьому, пропонуємо передбачити звичайну та прискорену процедури апеляційного оскарження. Остання може бути застосована в разі відсутності потреби в детальному розгляді всіх доказів у справі та може бути призначена лише за згодою позивача, у цьому разі можуть бути встановлені часові проміжки від п'яти до п'ятнадцяти робочих днів для подання апеляційної скарги.

Аналіз положень статті 10 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» на стадії прийняття рішення свідчить про те, що відповідний орган міграційної служби не зобов'язаний посилатися під час прийняття рішення на інформацію про країну походження, але положення статті 8 Європейської Директиви про мінімальні стандарти розгляду заяв про притулок містить обов'язкову вимогу щодо інформації, зокрема, «точна й актуальна інформація повинна бути отримана з декількох джерел, включаючи Управління верховного комісара ООН у справах біженців, яка стосується загальної ситуації, що переважає в країні походження особи, яка звер-

тається із заявою про пошук притулку». [8, с. 156]. Частина 3 статті 10 передбачає можливість звернення спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань міграції з відповідними запитами до Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян з метою встановлення дійсних, правдивих фактів щодо особи, справа якої знаходиться у провадженні відповідного органу міграційної служби, при цьому вказана стаття не містить положення про можливість одержання необхідної інформації від Управління верховного комісара ООН у справах біженців, яка стосується загальної ситуації, що переважає в країні походження особи, яка звертається із заявою про пошук притулку. Нівелювання європейських стандартів у цій сфері регулювання означає, що фактичні основи для аналізу заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, залишаються слабо визначеними. З метою усунення вищезазначеної прогалини пропонуємо доповнити частину 3 статті 10 положенням такого змісту: «Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань міграції зобов'язаний урахувувати та звертатися у разі необхідності з відповідним запитом до Управління верховного комісара ООН у справах біженців з метою одержання необхідної інформації, яка стосується загальної ситуації, що переважає в країні походження особи, яка звертається із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.». Закріплення в Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» запропонованого положення сприятиме ефективному дослідженню та встановленню усіх обставин справи й надасть обов'язкового характеру інформації, що надходитиме від Управління верховного комісара ООН у справах біженців.

Аналізуючи стадію втрати, позбавлення статусу біженця та додаткового захисту, скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, що потребує

додаткового захисту, яка регламентована статтею 11 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні» та наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2011 р. №649 «Про правила розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту», необхідно звернути увагу на ряд прогалин і порушень чинних міжнародних актів. Також, у пункті 5 частини 1 статті 11 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні» передбачено одну з підстав для втрати статусу біженця або статусу додаткового захисту, зокрема, «отримала притулок чи дозвіл на постійне проживання в іншій країні». Така підстава відсутня в Конвенції про статус біженців 1951 року, що зумовлено відсутністю в деяких країнах гарантій того, що особа фактично одержить ефективний захист у країні, яка надала притулок чи дозвіл на постійне проживання. З огляду на цей факт, вважаємо за необхідне виключити пункт 5 частини 1 статті 11 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні».

У вказаному законі відсутнє положення про можливість надання своїх аргументів, заперечень під час особистої співбесіди або письмово щодо того, чому наданий статус біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, не повинен бути скасований до прийняття відповідного рішення Державною міграційною службою України. Відсутність визначеного положення свідчить про те, що біженець не може дізнатися про існування можливості позбавлення його статусу до завершення регламентованої законодавством процедури. З огляду на цей факт, пропонуємо внести зміни та доповнення до частини 14 статті 11 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимча-

сового захисту в Україні» такого змісту: «Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань міграції до прийняття рішення про втрату або позбавлення статусу біженця або додаткового захисту, а також про скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, чи про відсутність підстав для втрати чи позбавлення статусу біженця або додаткового захисту чи скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, зобов'язаний провести співбесіду з цією особою з метою одержання від неї аргументів, заперечень щодо того, чому наданий статус біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, не повинен бути скасований до прийняття відповідного рішення. На підставі результатів співбесіди та всебічного вивчення й оцінки документів і матеріалів спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань міграції приймає відповідне рішення по справі». Надані пропозиції слугуватимуть гарантією ефективної реалізації прав осіб, які набули статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, на стадії провадження справи про втрату чи позбавлення статусу біженця та додаткового захисту, скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, що потребує додаткового захисту.

Висновки

Інтенсивність міграційних процесів в Україні зумовлює необхідність створення преференційного режиму для потенційних біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, шляхом унесення відповідних змін і доповнень до актів національного законодавства з метою подальшого вдосконалення інституційного законодавства.

Масові оскарження рішень органів міграційної служби та наявність суттєвих прогалин законодавчого регулювання і практики застосування тоді ще діючого Закону України «Про біженців» від 21 червня 2001 р., що сприяв порушенню прав потенційних біженців, зумовлюють необхід-

ність ефективної реалізації положень діючих міжнародно-правових актів і правових актів національного законодавства, особливо положень нового Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 р. та прийнятих на його основі підзаконних нормативно-правових актів.

Автором статті виявлено суттєві недолі-

ки та прогалини чинного законодавства, вказано шляхи їх подолання. Внесення запропонованих законодавчих пропозицій, пов'язаних із покращенням аналізованого інституційного законодавства, сприятимуть правильному визначенню правового статусу біженця та особи, яка потребує додаткового захисту, та ефективній реалізації прав потенційних біженців на відповідних стадіях набуття статусу біженця.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951 та Протокол щодо статусу біженців 31.01.1967 // Відомості Верховної Ради України – 2002. – № 17. – С. 165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні» від 08.07.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 3671-VI. – С. 142. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату та позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» від 07.09.2011 № 649 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 8. – С. 276.
5. Наказ Державного комітету України у справах національностей та міграції «Про затвердження зразків довідок про подання особою заяви про надання їй статусу біженця, про особу, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо надання їй статусу біженця, про прийняття скарги до розгляду, про звернення до суду» (втратив чинність) від 14.04.2004 № 21 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 18. – С. 1293.
6. Інформаційно-аналітична довідка Державного комітету України у справах національностей та релігії «Про практику застосування Закону України «Про біженців» та розбудову національного інституту притулку» від 25.03.2011 № 1341 16/1/2-11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kompravlud.rada.gov.ua/kompravlud>
7. Виступ Верховного Комісара ООН у справах біженців в Інституті міжнародних відносин при Національному університеті імені Тараса Шевченка // Біженці та міграція: український часопис права і політики. – 1997. – № 2. – С. 15.
8. Россия и Европейский Союз: Документы и материалы / под ред. С.Ю. Кашкина. – М. : Эксмо, 2003. – 450 с.